

**GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE LUBAWA
NA LATA 2012 – 2014**

Spis treści

Wstęp	3
1. Diagnoza środowiska lokalnego.....	4
2. Dane dotyczące Programu	6
3. Cele Programu	7
4. Planowane działania na lata 2012 – 2014	7
5. Planowane efekty realizacji Programu	8
6. Monitoring Programu	8
Podsumowanie	10

Wstęp

Rodzina jest najważniejszą i podstawową grupą społeczną, na której opiera się całe społeczeństwo. Jako naturalne środowisko życia dziecka ma największy wpływ na jego rozwój w każdej sferze – m.in. emocjonalnej, intelektualnej i poznawczej. To właśnie rodzina najsilniej oddziałuje na kształtowanie osobowości dziecka, tworzenie jego systemu wartości i wiary we własne możliwości, dlatego tak ważne by funkcjonowała ona prawidłowo i wypełniała swe funkcje jak najlepiej.

Współczesne rodziny, mają wiele trudności w odnalezieniu się w zmieniającej się rzeczywistości. Coraz częściej dotyczą je zjawiska bezrobocia, ubóstwa czy przemocy. Towarzyszą im trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, które rzutują na prawidłowy rozwój dziecka. Należy zatem objąć te rodziny wsparciem i podejmować działania służące udzieleniu im wszechstronnej pomocy.

W tym celu powstał Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2012 - 2014, opracowany w oparciu o *Ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r.*, którego celem jest wspieranie rodzin z gminy Lubawa w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Program jest uzupełnieniem „*Lokalnego Programu Opieki nad Dzieckiem i Rodziną na lata 2011 – 2015*” oraz „*Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lubawa do roku 2015*”. Zakłada on pomoc rodzinom, przeżywającym trudności poprzez działania zmierzające do wzmocnienia roli i funkcji rodziny, rozwijania umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny oraz zapewnienia bezpieczeństwa dziecku i rodzinie.

Realizacja Programu będzie możliwa dzięki utworzeniu systemu wsparcia obejmującego zaangażowanie i współpracę osób, instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny, działalności placówek wsparcia dziennego, rodzin wspierających, pomocy ze strony asystenta rodziny, organizowaniu poradnictwa specjalistycznego oraz działalności grup wsparcia.

1. Diagnoza środowiska lokalnego

Sytuacja demograficzna

Według stanu na dzień 31 grudnia 2011r. Gminę Lubawa zamieszkuje 10.875 osób w tym 5.367 kobiet (49,4%) i 5.508 mężczyzn (50,6%). W gminie przeważają mieszkańcy w wieku produkcyjnym – 61,8% mieszkańców, drugą pod względem liczebności grupą jest ludność w wieku przedprodukcyjnym- 25,1% wszystkich mieszkańców, natomiast najmniej liczną grupę stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym – 13,1%. Na przestrzeni ostatnich lat struktura wieku kształtowała się podobnie.

Tabela 1. Stan ludności w gminie Lubawa w latach 2009 – 2011 z podziałem na wiek

Wiek	Rok					
	2009		2010		2011	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
przedprodukcyjny	2.843	26,2	2.805	25,8	2.729	25,1
produkcyjny	6.648	61,3	6.687	61,5	6.719	61,8
poprodukcyjny	1.353	12,5	1.380	12,7	1.427	13,1
Ogółem	10.844	100	10.872	100	10.875	100

Źródło: Urząd Gminy Lubawa, opracowanie własne

Sytuacja społeczna

Podstawą określenia działań w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2012 – 2014 jest charakterystyka społeczno – demograficzna i diagnoza rodzin w Gminie Lubawa zawartych w *Lokalnym Programie Opieki nad Dzieckiem i Rodziną na lata 2011 – 2015* oraz analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Lubawa.

W 2011 r. system pomocy społecznej w gminie Lubawa objął wsparciem 392 rodziny, w których przebywało łącznie 1.310 osób. Stanowiło to 12 % ogółu mieszkańców gminy. W poprzednich latach odsetek ten był nieco wyższy.

Tabela 2. Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w latach 2009 - 2011

Lp	Rok	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej	Liczba mieszkańców	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej
1.	2011	392	1.310	10.875	12,05%
2.	2010	394	1.356	10.872	12,47%
3.	2009	403	1.419	10.844	13,09%

Źródło: OPS Gminy Lubawa, opracowanie własne

Tabela 3. Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2009 -2011

Lp.	Powody	2009		2010		2011	
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodz.	Liczba rodzin	Liczba osób w rodz.	Liczba rodzin	Liczba osób w rodz.
1.	ubóstwo	204	759	197	718	197	733
2.	sieroctwo	--	--	1	2	0	0
3.	bezdomność	--	--	3	3	3	3
4.	potrzeba ochrony macierzyństwa	104	529	124	628	154	786
5a.	w tym: wielodzietność	40	239	41	279	79	501
6.	bezrobocie	114	450	124	450	149	542
7.	niepełnosprawność	166	535	145	442	161	502
8.	długotrwała lub ciężka choroba	97	228	106	235	128	333
9.	bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	107	560	98	494	62	274
9a.	W tym: rodziny niepełne	49	164	44	142	46	164
9b.	rodziny wielodzietne	50	352	54	352	24	160
10.	przemoc w rodzinie	8	28	12	48	1	5
11.	alkoholizm	3	4	3	3	7	14
12.	narkomania	--	--	--	--	1	1
13.	trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	1	2	2	4	4
14.	zdarzenia losowe	--	--	1	3	1	7
15.	kłęska żywiołowa	--	--	--	--	4	4

Źródło: OPS Gminy Lubawa, opracowanie własne

Na przestrzeni ostatnich lat najczęstszymi powodami przyznawania świadczeń były niepełnosprawność, bezrobocie, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz długotrwała lub ciężka choroba. Skala oraz różnorodność przyczyn udzielania pomocy społecznej świadczą o tym, jak ważne jest wspieranie rodziny kompleksowymi działaniami o charakterze profilaktycznym, zapobiegającym sytuacjom kryzysowym.

2. Dane dotyczące Programu

Miejsce realizacji Programu	Gmina Lubawa
Czas realizacji Programu	lata 2012 - 2014
Adresaci Programu	Rodziny w sytuacjach kryzysowych wynikających z problemów rodziców (konflikty małżonków, uzależnienia, bezrobocie, ubóstwo)
	Rodziny przeżywające trudności związane ze stanem zdrowia dziecka
	Rodziny zmagające się z trudnościami wychowania dzieci w wieku dojrzewania
	Rodziny wychowujące dzieci w wieku 0 – 6 lat
	Rodziny wielodzietne
	Rodziny niepełne
	Małoletnie matki
Koordynator Programu	Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Lubawa
Realizatorzy/Partnerzy Programu	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
	Komisariat Policji w Lubawie
	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie
	Powiatowy Urząd Pracy w Iławie
	Placówki oświatowe
	Parafie Rzymskokatolickie
	Służba zdrowia
	Organizacje pozarządowe
	Lokalne media
	Rady sołeckie
	Kuratorzy zawodowi i społeczni
Źródła finansowania Programu	Środki samorządu gminy
	Środki partnerów współrealizujących Program
	Budżet państwa
	Środki z innych źródeł zewnętrznych

3. Cele Programu

Cel główny:

**Wspieranie rodzin z gminy Lubawa w prawidłowym
wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych**

Cele szczegółowe:

1. Wzmocnienie roli i funkcji rodziny
2. Rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny
3. Zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie

4. Planowane działania na lata 2012 - 2014

Cele Gminnego Programu Wspierania Rodziny będą realizowane poprzez następujące działania:

NAZWA DZIAŁANIA	OKRES REALIZACJI	JEDNOSTKA REALIZUJĄCA	MIERNIKI	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
Prowadzenie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (w tym: psychologicznego, prawnego, pedagogicznego, terapeutycznego z zakresu uzależnień)	2012 - 2014	Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe	Liczba udzielonych porad (szt.) Liczba konsultacji (szt.)	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
Objęcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych wsparciem asystenta rodziny	2012 - 2014	Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba wspieranych rodzin (szt.) Liczba zatrudnionych asystentów (os.)	Środki własne realizatora, środki zewnętrzne
Tworzenie warunków do działania rodzin wspierających	2012 - 2014	Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba rodzin wspierających (szt.)	Środki własne realizatora, środki zewnętrzne
Prowadzenie mediacji i terapii	2012 - 2014	Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba mediacji (szt.) Liczba terapii (szt.)	Środki własne realizatora, środki zewnętrzne
Organizowanie dla rodzin spotkań mających na celu wymianę doświadczeń, integrację i edukację – grupy wsparcia/ grupy samopomocowe	2012 - 2014	Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe	Liczba spotkań (szt.) Liczba grup wsparcia (szt.)	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne

Usługi dla rodzin z dziećmi w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne	2012 - 2014	Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba rodzin korzystających z usług (szt.)	Środki własne realizatora, środki zewnętrzne
Tworzenie i rozwój placówek wsparcia dziennego w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej	2012 - 2014	Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe	Liczba placówek (szt.) Liczba uczestników (os.)	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom	2012 - 2014	Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe	Liczba rodzin objętych pomocą (szt.)	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym	2012 - 2014	Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba umieszczonych dzieci (os.)	Środki własne realizatora, środki zewnętrzne

5. Planowane efekty realizacji Programu

- Wzrost świadomości dotyczącej roli i funkcji rodziny
- Poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi
- Poprawa stanu bezpieczeństwa dziecka i rodziny

6. Monitoring Programu

Monitoring Gminnego Programu Wspierania Rodziny będzie się realizowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Lubawa. Realizator będzie składać sprawozdania do wójta gminy Lubawa do dnia 31 stycznia każdego roku.

Monitoring posłuży do:

- kontroli postępu realizacji założonych celów,
- oceny zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za realizację poszczególnych działań,
- porównania zgodności osiągniętych rezultatów z przyjętymi celami,
- weryfikacji efektywności wykorzystania środków na realizację danych celów.

Monitoring realizacji Programu pozwoli również na szybką reakcję w przypadku, gdy wstępne założenia okażą się mało efektywne lub gdy pojawią się rozbieżności pomiędzy założeniami a rezultatami.

KARTA MONITORINGU GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY

ROK.....

NAZWA DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI ROK	
Prowadzenie bezpłatnych konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (w tym: psychologicznego, prawnego, pedagogicznego, terapeutycznego z zakresu uzależnień)	Liczba udzielonych porad (szt.)	Liczba konsultacji (szt.)
Objęcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych wsparciem asystenta rodziny	Liczba wspieranych rodzin (szt.)	Liczba zatrudnionych asystentów (os.)
Tworzenie warunków do działania rodzin wspierających	Liczba rodzin wspierających (szt.)	
Prowadzenie mediacji i terapii	Liczba mediacji (szt.)	Liczba terapii (szt.)
Organizowanie dla rodzin spotkań mających na celu wymianę doświadczeń, integrację i edukację	Liczba spotkań (szt.)	Liczba grup wsparcia (szt.)
Usługi dla rodzin z dziećmi w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne	Liczba rodzin korzystających z usług (szt.)	
Tworzenie i rozwój placówek wsparcia dziennego w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej	Liczba placówek (szt.)	Liczba uczestników (os.)
Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom	Liczba rodzin objętych pomocą (szt.)	
Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym	Liczba umieszczonych dzieci (os.)	

Podsumowanie

Głównym celem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest wspieranie rodzin z gminy Lubawa w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Cel ten realizowany będzie poprzez pracę z rodziną oraz pomoc w opiece i wychowaniu dziecka.

Działania podejmowane w ramach Programu w myśl *Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011r.* będą miały głównie charakter działań profilaktycznych - zapobiegających wystąpieniu niepożądanych skutków w funkcjonowaniu rodziny. Systematyczny monitoring pozwoli na ocenę ich efektywności oraz ich modyfikację zgodnie z potrzebami oraz zmianami społecznymi, prawnymi, kulturowymi i ekonomicznymi.

Realizacja Programu odbywać się będzie w latach 2012 - 2014, a jego efekty zależą będą w dużej mierze od współpracy wielu instytucji i podmiotów działających na rzecz rodziny, sytuacji finansowej gminy oraz pozyskiwanych środków pozabudżetowych.